

Konfliktní a sebeobránné situace a pravé jednání

Václav Hník – Ivan Špička

Úvod

V této práci podáme úvodní výklad pravého způsobu produkce a řešení konfliktních situací z hlediska alogodiky, tj. teoretické a praktické nauky o řešení všech úkorných (a tedy i konfliktních) situací. Zájemce o přesné znění alogodického pohledu na produkci a řešení konfliktních situací odkazujeme na práci (1). Její studium je však poměrně náročné a vyžaduje předchozí znalost některých publikací vycházejících z alogodického způsobu myšlení, neboť její obsah je podán jako posloupnost thesís bez doprovodného výkladu a příkladů. Naproti tomu zde předkládaná práce se obrací k širšímu okruhu čtenářů, nevyžaduje předchozí znalost alogodického způsobu myšlení ani určitý pokrok v transformaci životních cílů člověka (bez níž je ovšem plné porozumění teorii produkce a řešení konfliktních situací či dokonce jejich optimální produkce a řešení v životě nemožné). Výklad doprovodíme řadou příkladů ilustrujících řešení správné – alogodické – i řešení nesprávné. To dnes nabízejí levicovní intelektuálové a pseudohumanisté v masmédiích a současná prokuratura a justice v mnoha svých rozhodnutích. Věcná, mravní a duchovní škoda, kterou působí tito šířitelé choroby nepravých řešení konfliktních situací na těle a duši společnosti, je nesmírná. Nemá-li společnost dostatečné obranné struktury, může být tato nemoc pro ně i smrtelná, jak názorně ukázaly nejzvrůdnější totalitarismy dvacátého století – komunismus a nacismus. Obnovu a stabilitu demokracie – v celkovosti důsledků blízkých a hlavně vzdálených – totiž ohrožuje jeden pomatený levicový intelektuál s náležitou publicitou více než např. skupinka ozbrojenců, pokoušejících se o atentát na hlavu státu, a bezpečnost a mravy občanů snižuje více jedno zjevně nespravedlivé soudní rozhodnutí než třeba krádež nákladního auta plného samopalů.

Konfliktní situace

Konfliktní situace je v alogodice definována jako situace tvořená kontradikcemi mezi cíli různých subjektů. Souběžně se situací konfliktní je třeba zkoumat i situaci kolisní tvořenou kontradikcemi mezi cíli téhož subjektu.

Psychologická definice konfliktu hovoří o neslučitelných formách motivace, přičemž motivy jsou chápány jako vnitřní příčiny chování subjektu. Jako formy motivů se uvádějí (nepřesně definované) pudy, potřeby, zájmy, záliby, sklony, ideály apod. Psychologický pojem konfliktu odpovídá tedy přibližně spíše naší definici kolise, v psychologické literatuře ovšem panuje značná nejednotnost (mezi jednotlivými školami nebo dokonce jednotlivými psychology) i (většinou neidentifikovaná) neurčitost. Tato situace ovšem ztěžuje nebo dokonce znemožňuje rozbor názorů současné psychologie na konfliktní situace: není možno diskutovat

s nějakou skupinou lidí, když každý z nich používá základních pojmů v poněkud jiných významech, a navíc tyto významy nejsou určité, ale jaksi „rozmazané“.

Aby bylo možné správně pochopit, co je konfliktní situace, je třeba dobře rozumět významům jednotlivých pojmů, které vystupují v její definici, tedy pojmům kontradikce, cíl a subjekt. Hlubší význam pojmů kontradikce a subjekt však nelze postihnout pouhým slovním rozbořem, ale musí se „vidět“, a to vyžaduje určitou předchozí průpravu mysli. Je to asi jako u plavání: k tomu, aby člověk uměl plavat, nestačí znát slovní rozbor způsobu plavání, ale je třeba plavání prakticky ve vodě nacvičit. Zde se proto spokojíme s nejjednodušším přiblížením obou pojmů.

Dvě aktivity jsou kontradiktorické, když nemohou současně být v témže smyslu. Znak „v témže smyslu“ je velmi důležitý. Tak např. člověk nemůže současně chtít být bohatý i chudý (co se týče peněz), ale může chtít současně být bohatý (penězi) a chudý (svým potřebami). Kontradiktorické mohou být i stejné aktivity dvou subjektů: dva lidé nemohou současně stát na témže místě; mají-li dva lidé současně aktivitu „stát na tom a tom místě“, vzniká konflikt.

Subjekt je ten, kdo, populárně řečeno, poznává a chce. Subjekt o sobě mluví jako o „já“. Postihnout pravý význam slova „já“ je nesmírně obtížné. Dokáže-li se člověk povznést nad naivní nereflektované přesvědčení o tom, kdo je on sám, co je jeho „já“ (např. nad domněnku, že já je jeho tělo), může zjistit, že to nemůže vědět. Neboť akt označení, umožňující subjektu o sobě mluvit jako o „já“, je vnitřně kontradiktorický: vztahuje se totiž výlučně a jenom k subjektu (nikoli tedy k objektu). Jinak řečeno je nemožný; ontologický subjekt (tento fiktivní idol západního myšlení, filosofie a theologie) nemůže existovat: jako – obrazně – nemohu spatřit místo, na němž stojím, aniž bych neustoupil a nestál na místě jiném. Co je člověkovu pravé já se člověku začne pozvolna odkrývat teprve po mnohaletých cvičeních mysli pod pravým vedením. Nauka, která popisuje teorii a praxi takových cvičení, je hlavní a základní část alogodiky a nazývá se mentální průprava. Vytvořil ji, stejně jako alogodiku, jeden z autorů. Pro seznámení s mentální průpravou je vhodná práce (2), o praktickém postupu je nejlepší se poradit s někým, kdo mentální průpravu sám již více let pod pravým vedením uskutečňuje.

Uvažme znovu uvedený příklad konfliktní situace, když dva lidé chtějí stát současně na stejném místě. Každý z nich má nějaký důvod, proč tak chce činit. Je zjevné, že větší „nárok“ na stání na daném místě má ten, jehož důvod je vyšší. Tak např. dané místo je střed křižovatky, jeden z mužů je policista, který chce na křižovatce řídit dopravu, druhý z nich je vagabund, který si chce udělat radost, protože ho baví sledovat rozčilené řidiče, kterým překáží v jízdě. Správné řešení tohoto konfliktu je zřejmé: právo stát na křižovatce má policista, protože jeho důvod je vyšší než důvod vagabunda. Přirozeně může nastat situace, že někdo má ještě vyšší důvod stát na dané křižovatce než dopravní policista. Tím může být např. jiný policista z policie kriminální, který se chce za dopravního vydávat, aby mohl na křižovatce zastavit přechájecího zločince.

To, že dva subjekty mají neslučitelné cíle, je počátkem konfliktní situace. Ta se v průběhu času může proměnit v jinou životní situaci (když např. oba policisté přijdou k dané křižovatce, sdělí si důvod své přítomnosti a dopravní policista ze svého cíle ustoupí, protože uznal, že jeho cíl je nižší), nebo se může prohlubovat (dopravní policista vysvětlení svého kolegy neuzná, nemíní ustoupit, a začne se s ním hádat) až k situaci bojové (policisté po sobě začnou střílet).

Je zjevné, že důvod vzniku a prohlubování konfliktní situace je buď

- a. nesprávné jednání obou subjektů,
- b. nesprávné jednání jednoho subjektu nebo
- c. mimo obou subjektů, např. jiný subjekt (velitel, který dal policistům špatný příkaz) nebo náhoda, tedy z hlediska obou policistů na křižovatce něco vnějšího, jimi přímo neovlivnitelného a často nepředvídatelného; v alogodice mluvíme o pravděpodobnosti každodennosti.

Situace a) nás nezajímá. Zde nelze říci, kdo má v konfliktu zvítězit, v nepravu jsou oba subjekty. Takovým konfliktem je např. rvačka dvou opilců o to, kdo z nich zaplatí druhému útratu v hospodě: útočníci jsou oba, trest si zaslouží také oba bez ohledu na to, kdo z nich zvítězil nebo udeřil první.

Situaci c) zde nebudeme rozebírat. Její vznik nezávisí na jednajících subjektech, její rozvoj je někdy subjekty ovlivnitelný, někdy ovlivnitelný jen částečně, a někdy vůbec ne. Rozvoj takového konfliktu bývá ovšem často způsoben tím, že situace c) se v průběhu času kombinuje se situací b), případně a). Tak např. dvě policejní jednotky na sebe náhodou omylem zaútočí a během boje se nezajímají, s kým bojují, ačkoliv by si mohly zjistit, že došlo k mýlce. Někdy subjekt sám svým chováním zvyšuje pravděpodobnost vzniku situace c). Není-li např. zásahová jednotka v uniformách, ale v civilu a v maskách, značně se zvyšuje pravděpodobnost, že ji někdo jiný (jiný policista nebo občan) bude považovat za bandu zločinců a zaútočí proti nim. Podobná situace nastává v případě, používá-li někdo atrapy střelné zbraně.

Zkoumejme dále nejčastější případ, tedy situaci b). Subjekt, jehož nesprávné jednání je příčinou vzniku konfliktu, se nazývá útočník; v sindefendologii (nauka o řešení sebeobránných situací) se používá termín Ato, z hlediska společenství má roli (jak říkali naši předkové) zemského škůdce. Subjekt, jehož jednání není příčinou vzniku konfliktu se nazývá obránce, Defo, slušný občan; jeho jednání se nazývá pravé. **Zajistit, aby jednání subjektu bylo neustále pravé, není nikterak jednoduché: subjekt musí jednak vědět, jak se má chovat, a jednak se musí dokázat tak skutečně chovat. Základem jsou znalosti obecných pravidel správného chování, tedy etiky. Ty ale samy nestačí: každý mravní skutek je jednotlivý, nikdy ho nelze beze zbytku popsat a vystihnout obecnými pravidly morálky. Člověk by měl učinit mravní syntézu během rozhodování ke skutku, vzít v úvahu vše důležité, vybrat to nejlepší a pak konat. Při tom by se měl řídit svým svědomím, to by ale mělo být správné, nemělo by bloudit. Zaviněně bludné svědomí (když člověk něco vědět mohl a měl) neomlouvá. Omlouvá pouze svědomí bludné nezaviněně (když člověk něco vědět nemohl nebo neměl). Rozhodnout se k jednání podle svého svědomí však nebývá snadné. To je stará**

zkušenost všech moudrých lidí. Svatý Pavel např. již před téměř 2000 lety napsal v jednom svém listě: „*Dobrou vůli sice mám, ale skutek mi schází. Vždyť nekonám dobro, které chci, nýbrž dělám zlo, které nechci.*“

Aby se člověk dokázal vždy rozhodnout podle svého svědomí, nesmí tomu rozhodnutí nic bránit. Nejčastější překážkou vedle nevědomosti je nějaká žádost: smyslového požitku či majetku, moci, slávy, uznání apod. Rozum člověka může poznat pravdu a svobodně zvolit dobro jen tehdy, není-li ovlivněn žádostmi. Rozhodování vůle podle takového neovlivněného rozumu je ovšem třeba cvičit stejně tak jako jakoukoliv jinou činnost. Tradiční soustavou takových cvičení je např. jóga nebo duchovní cvičení sv. Ignáce z Loyoly. Pro dnešního člověka jsou nevhodnější cvičení obsažená (spolu s náležitým teoretickým výkladem) v mentální průpravě. Tradiční cvičení jsou založená často na autoritě a empirii svým zdůvodněním dnešního člověka zpravidla nepřesvědčují. Mentální průprava přebírá tvořivě vše dobré, co je v tradici obsaženo a integruje to do jednotného celku. Při přesvědčování o pravdě v ní obsažené neargumentuje autoritou či tradicí či vírou, ale apeluje především na rozum člověka a jeho zkušenost.

Mluvit o pravém jednání člověka lze přirozeně jen tehdy, nevznikají-li mezi jeho cíli kolise, neboť situace konfliktní jsou nutně vyvolány (pokud jde o příčinu vnitřní) situacemi kolisnými. Kolisní situace samy nevznikají jen tehdy, sleduje-li člověk ve svém jednání pravý (= správný) nejvyšší cíl. Poslední, nejvyšší (ultimální) cíl je takový cíl, který už nesměřuje k žádnému cíli sobě nadřazenému. Každý cíl je nějaké dobro, a to buď dobro smyslově těšící (*bonum delectabile*) nebo dobro užitečné (*bonum utile*) nebo dobro počestné či vznešené (*bonum honestum* – podle středověkého rozdělení). Správný poslední cíl člověka (tedy vlastně smysl jeho života) může zjevně být jen dobro vznešené. Čím dokonalejší poznání dobra vznešeného je člověk schopný uskutečnit a čím dokonaleji je člověk schopný podle něho žít, tím více je jednání člověka pravé a tím méně může být příčinou konfliktu. Bez pravého jednání nemá smysl o optimálním řešení konfliktních situací vůbec mluvit, neboť čím více se **konkrétní jednání lidí liší od jednání pravého, tím jsou jejich konfliktní situace četnější a jejich řešení vzdálenější od optimálního.** Pravé jednání je ovšem bez mentální průpravy s morální jistotou (prakticky jistě) nerealizovatelné.

To, že člověk s pravým jednáním nemůže být sám příčinou konfliktu, ještě neznamená, že se do konfliktu s někým nemůže dostat. V případě b), o němž nyní mluvíme, je příčinou vzniku konfliktu nesprávné (= nepravé) jednání jen subjektu jednoho (protivníka subjektu s pravým jednáním), navíc je tu případ c), čili pravděpodobnost každodennosti.

Kdy vzniká v případě b) konfliktní situace? Jistě ne až tehdy, když Ato jedná v rozporu s Defovými cíli. Konfliktní situace zcela jistě existuje již v okamžiku, kdy se v Atově mysli vynoří cíl, který je v rozporu s cílem Defa (Ato chce např. Defovi rozbít auto, Defo chce přirozeně opak, aby jeho auto zůstalo neporušené). V určitém smyslu lze říci, že konfliktní situace vznikla ještě dříve, totiž v okamžiku, kdy Ato má nadřazený (případně dokonce poslední) cíl takový, že z něho s vysokou

pravděpodobností vyplyne nějaký špatný cíl prostředecný, a z něho pak špatné jednání. Tak např. rozhodne-li se někdo, že nebude pracovat, ale bude se živit krádežemi, je jistě vysoce pravděpodobné, že se dříve nebo později k nějaké konkrétní krádeži rozhodne a krádež pak vykoná. Že krádež vede ke konfliktu jak s nějakým slušným občanem, tak i se společenstvím, je zjevné.

Kdy je možné začít konfliktní situaci řešit? Nejméně výhodné pro Defa je, když začne reagovat až na konkrétní Atovo jednání. Takové reagování, kdy Defo reaguje na něco, co jako jev už nastalo, nazýváme reagování kvazisignální. Kvazisignálně reagující Defo např. v sebeobraně situaci (jež je zvláštním případem situace konfliktní) reaguje až na konkrétní Atovu akci, resp. její závěr. Ato ho např. chytí za krk, Defo se pak snaží osvobodit a svému protivníkovi např. nasadit nějakou páku, hodit ho na zem apod. Pravděpodobnost úspěchu takového způsobu obrany může být velmi často jen velmi nízká, případně nulová. Začne-li se Defo bránit kvazisignálním reagováním až když se k jeho krku blíží ruka protivníka s nožem ze vzdálenosti 0,5 m rychlostí 5 m/s, bude nutně poražen, ať už umí cokoli, neboť za 0,1 s od tohoto okamžiku bude bodnut do krku, aniž by stačil reagovat (jeho reakční doba totiž trvá v nejlepším případě přibližně o polovinu déle, a nějakou dobu by trvala i případná akce obranná).

Čím dříve tedy Defo začne reagovat, tím větší naději na úspěch jeho obranná akce má. Chce-li ale takto zvýšit svoji naději na úspěch, pak nemůže reagovat na něco, co jako jev už nastalo, ale musí reagovat na něco, co teprve pravděpodobně nastane. Takové reagování nazýváme multisignální. Multisignálně reagující subjekt předvídá jednání svého protivníka, podle toho se chová. Přitom se snaží vyhnout neřešitelným situacím předem. Vždy, když ve svém uvažování dospěje k neřešitelné situaci, vrátí se v časové řadě zpět a uvažuje, jak se takové situaci vyhnout nebo jejímu vzniku zabránit. Defo např. usoudí, že pokud připustí, aby se k němu jeho protivník ozbrojený nožem přiblížil na nebezpečnou vzdálenost, snadno by prohrál. Proto udržuje od ozbrojeného Ata neustále bezpečnou vzdálenost. Za počátek útoku považuje jakoukoliv Atovu snahu snížit tuto vzdálenost. Analogicky v obecné konfliktní situaci se Defo snaží rozpoznávat možné Atovo jednání nebo ještě lépe jeho cíle, a na základě toho reagovat. Hlavním faktorem, omezujícím tento způsob reagování, je buď Defova neschopnost takto reagovat, nebo nemožnost odkrýt reálné cíle protivníka z jeho jednání.

Ať je však Defo schopen reagovat multisignálně, nebo jen kvazisignálně, je jasné, že četnost vzniku konfliktních situací závisí na tom, do jaké míry je jednání lidí vzdáleno od jednání pravého neboli na tom, jak jsou jejich cíle vzdáleny od cílů pravých, a to závisí především na tom, do jaké míry jsou jejich poslední cíle vzdáleny od správného cíle posledního. Všechny tyto cíle samy pak závisejí na způsobu a druhu jejich poznávání (protože chtění závisí na poznávání: aby mohl člověk něco chtít, musí to předem alespoň nějak poznávat). V další části této práce proto ukážeme, jak některé nesprávné způsoby poznávání zvyšují pravděpodobnost konfliktních situací a vedou k nesprávným postupům při jejich řešení.

1. Chybné pojetí přirozenosti člověka.

Velmi často se tvrdí, že člověk je od přirozenosti dobrý a všechno zlo v jeho skutcích má původ zevní (např. z frustrací z dětství, ze špatného prostředí, špatného vlivu jiných lidí, z „nespravedlivého“ (= nerovnoměrného) rozdělení hmotných statků apod.). Tento názor u nás v minulosti nejvíce šířili marxisté, před nimi osvícenci, dnes ho šíří někteří moderní psychologové, levicoví (pseudo)intelektuálové a pomatení pseudohumanisté. Bezpředsudečné pozorování lidské mysli i lidských skutků ale jasně ukazuje, že každý člověk v sobě nese sklon ke zlu. Když mladík bodne starou paní nožem šestkrát do prsou a břicha kvůli videokazetě, musí tu být nějaká hlubší příčina či důvod než to, že mu např. v mládí rodiče nedávali dost peněz na bonbóny. Skutečnost primordiálního zla v nitru každého člověka je zachycena ve všech velkých náboženstvích a spiritualitách. Např. v buddhismu je popsána termínem avidja – nevědomost, křesťanství učí o následcích dědičného hříchu, sklonu vůle ke zlu a tuposti rozumu k poznání pravdy. Ať je výklad příčiny těchto následků jakýkoliv (dědičný hřích či něco jiného), jsou nesporným empirickým faktem.

Přijme-li se ale tento fakt, je třeba být na jeho důsledky připraven, a nečekat jako samozřejmost jednání pravé, ale spíše opačné. Pravé jednání se mezi lidmi vyskytuje nepříliš často, je tu, dalo by se říci jakoby něco „navíc“. Základní přístup k člověku by tedy měl být následující: nečekat nic. Vše dobré, co od někoho přijde, ať je toho sobě méně, je pak hodnoceno kladně. Nemůže se potom stát, že vznikne konflikt proto, že člověk čeká víc, než dostane. Jako příklad stačí chování rodičů k dětem. Zapomene-li rodič na okamžik, že jeho dítě je dítě, a jako takové má omezené schopnosti rozumu a vůle, vzniká velmi rychle konflikt: dítě přinese ze školy dvojku (také dobrá známka), rodič je frustrován, protože čekal jedničku.

2. Chybná představa o cílech většiny lidí.

Vznik mnoha konfliktů je způsoben tím, že lidé odmítají rozumem poznat a vůlí uznat, že skutečné (nejvyšší i nižší) cíle většiny lidí lze řadit pod dobro těšící a užitečné. Lidé se v životě ženou za smyslovým potěšením (ze sexu, jídla, pití, rychlé jízdy, hudby, pohybu, skoku z vysoké věže na dlouhém gumovém laně uvázaném u kotníků apod.), za mocí, slávou, uznáním, majetkem (penězi, domy,auty, šperky apod.). Lidé své zážitky nechtějí prožívat jen jednou, ale opakovaně: davy turistů fotografují a natáčejí na videa vše živé a neživé, obrázky si doma znovu prohlížejí a promítají, zážitky tak znovu vyvolávají, kultivují; lze téměř říci, že je přežvykují jako dobytek. Svět takových lidí není světem „někým vpravdě být“, ale „někým se zdát“, „něco mít“, „něco zažít“ apod. Setká-li se takový člověk s někým, kdo by mu (i zdánlivě) bránil realizovat tyto aktivity, vzniká velmi rychle konflikt.

3. Neschopnost volit prostředky přiměřené cíli a okolnostem.

Prostředky působení na nějaký objekt je třeba volit tak, aby odpovídaly nejen požadovanému cíli, ale i způsobu bytí objektu působení, tedy v případě působení na

člověka jeho způsobu poznávání a chtění. Neschopnost toto si uvědomit způsobuje např. odmítání použití násilí vždy a všude. Existuje ale násilí mravně spravedlivé a lze jím dosáhnout věcí dobrých, jichž jinak dosáhnout nelze. Chce-li někdo působit na jiného člověka, musí volit takové prostředky, které toho člověka mohou ovlivnit. Darebáka neodstraší hrozba hanby ale výprasku. V této souvislosti je třeba poznamenat, že trest pouhého odnětí svobody není pro mnohé recidivisty příliš velkou hrozbou, aby je odstrašil od zločinu. Proto by se měl zavést značně diferencovaný výkon trestu odnětí svobody. I správně aplikované tělesné tresty mohou mít u některých jedinců neovlivnitelných jiným způsobem výborné výsledky. Nesprávné bylo rovněž zrušení trestu smrti ukládaného za nejtěžší zločiny, zejména za brutální vraždy s přitěžujícími okolnostmi (3). Když se Konfucia ptali, zda je správné odplácet zlo dobrem, odpověděl, že dobrem třeba odplácet dobro, ale zlo spravedlností. A jediný způsob, jak – pouze kvazisignálně a multisignálně identifikující – většinu lidí mravně vychovávat ke spravedlnosti je, aby skutky mravně zlé nezůstaly bez účinného trestu. Nápady těch, kteří popírají účinnost odstrašení trestem, jsou pouze argumentum ad hominem; za prvé, statisticky se nic takového prokázat nedá (a kdo má za to, že ano, má jen ubohý pojem o vypovídací schopnosti statistických dedukcí); za druhé, já běžného člověka je esenciálně struktura kvazisignálně-multisignální, obsahující schopnost multisignálních anticipací (odměn a trestů). Tvor, neschopný se řídit ani mravní normou ani anticipací trestu je podzvíře (neboť zvíře řídí systém instinktů), a je problémem pseudohumanistů, co v něm jejich láska tak láskyhodného nachází a tak vychovatelného zasahuje.

4. Popírání principu subsidiarity.

Princip subsidiarity tvrdí, zjednodušeně řečeno, že vyšší organizace lidí je tu pro nižší apod. až nakonec nejdůležitější je jednotlivec (rozumí se nebo by se rozumět mělo: slušný občan). Svobodné rozhodování jednotlivce je nejvyšší hodnota a tuto hodnotu přijímají v nějaké míře i další činnosti ze svobodného rozhodování vycházející. Vyšší jednotka nemá právo bránit nižší (jednotlivci) v nějaké činnosti, kterou nižší jednotka může vykonat sama. Stát nemá např. právo bránit jedinci (slušnému občanovi – ne vagabundovi) v tom, aby se ozbrojil střelnou zbraní a tuto zbraň používal k sebeobraně své i jiných slušných občanů. Nemá-li slušný občan na svoji obranu náležitě účinné prostředky (jako jsou např. střelné zbraně) nebo hrozí-li mu postih za poškození útočníka v oprávněné sebeobraně, pravděpodobnost vzniku konfliktů výrazně roste.

5. Neschopnost uskutečnit vyšší druhy identifikací.

Již dříve jsme rozlišili identifikace na multisignální a kvazisignální. U multisignálních identifikací je možné snadno rozlišit ještě různou jejich úroveň. Ten, kdo je schopný jen identifikací kvazisignálních a primitivně multisignálních, je neustálým zdrojem konfliktů ve svém okolí: nedospělec (věkem či duševním vývojem) udělá něco nebezpečného a náhodou se mu nic nestane. Dospělý mu to vytýká: bylo to

nebezpečné, mohlo se něco stát. Nedospělec tuto výtku odmítá: vždyť se nic nestalo. Marxismus vychází z faktů, a ne z možností (Lenin v dopise N. D. Kiknadzemu).

Nezřízené jednání člověka k ostatním lidem (nebo k přírodě) je způsobenou nějakou nezřízeností v mysli člověka. Správně řešit konfliktní situace (či např. využívat přírodní zdroje, chránit a tvořit životní prostředí – viz (4)) nelze bez správného mentálního stavu. Nemá-li člověk správné cíle či je-li ovládán nějakou emocí, konfliktní situace bude spíše sám vyvolávat, než aby se blížil k druhé osobě s jednáním pravým.

Poznámka

Z důvodu publikování tohoto článku z roku 1994 v ResearchGate jsem jeho text po mnoha letech znovu přečetl a opravil některé pravopisné a typografické chyby.

Václav Hník

2021

Literatura

- (1) ŠPIČKA, Ivan a Jindřich NOVÁK. *Produkce a řešení konfliktních situací*. Praha: Alogodos, 1992. ISBN 80-85317-05-2.
- (2) ŠPIČKA, Ivan. *Mentální průprava bez ilusí*. Praha: Alogodos, 1992. ISBN 80-85317-04-4.
- (3) HNÍK Václav, Jindřich NOVÁK a Ivan ŠPIČKA. *Smrt, anebo ochrana vrahů?* Praha: Alogodos, 1992.
- (4) ŠPIČKA Ivan. *Matematicko-statistické vztahy a modely při řešení ochrany povrchových vod před znečištěním*. Praha: Ministerstvo lesního a vodního hospodářství ČSR ve Státním zemědělském nakladatelství, 1980.